

אוסף סיפורים "ש"סו"

מזנוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

סיפור את המעשה המדהים הבא סיפר הרה"ג משה קליגר שליט"א מהעיר 'ביתר עלית': "לפני כשלושה שבועות, בשבת קודש פרשת בהעלותך התש"פ, התבשרנו בבשורה כואבת וקשה. אמנו היקרה, אלה - השיבה את נשמתה ליוצרה, כשהלוויה התקיימה במוצאי שבת.

ביום ראשון, עם תחילת השבעה, עליתי לנוח את מנוחת הצהריים, ואז כשהתעוררתי מהמנוחה, חיכתה לי הפתעה לא נעימה. התעוררתי עם כאבי שיניים איומים ונוראים. אין לי אפשרות לתאר את הכאב העז שפקד אותי, עד כדי שהרגשתי כי ראשי עומד 'להתפוצץ'. רק שתבינו, כי לפני כן לא היה לי שום כאבי שיניים, ודבר זה היה לחידה ולפלא בעיניי. ואז, בעודי נאנק מכאבים קשים, נזכרתי כי בזמן שנחתי על מיטתי, אמי התגלתה אליי ואמרה לי במילים הללו ממש: "משה, איך אתה הולך לישון רגוע, ולי יש חוב אצל רופא השיניים!" נזכרתי בדבריה של אמי בחלום והזדעזעתי - מי יודע אולי בגלל זה קמתי עם כאבי תופת בשיניים.

יצאתי מיד מהחדר וחיפשתי את מספר הטלפון של רופא השיניים של אמי. ארבעה חודשים שכבה אמי בבית חולים לפני שנפטרה. כעת אני נזכר, כי בשבוע של הפטירה היא דיברה אתי על כספים שמונחים בבית וביקשה שנחלקם לצדקה - ממש כמו נבואה שידעה שהולכת להיפטר, ולבסוף היא חתמה שאקח מכספים הללו - 200 ₪ ובהם אשלם את החוב לרופא השיניים. עכשיו 'נפל לי האסימון' - מכל אחיי ואחיותיי, אמי הגיעה דוקא אליי ביום הראשון לשבעה, כי עליי היא פקדה וציותה לשלם את החוב לרופא השיניים, וממילא אין פלא מדוע קמתי עם כאבי שיניים כה עזים. הבנתי כי עליי לטפל בזה תכף ומיד, על מנת להביא למנוחת נפשה של אמי, ואף אולי שבכך ירגעו כאבי השיניים שנוצרו פתאום והביאו עימם כאבי ראש עצומים. התקשרתי למשרדו של רופא השיניים וביקשתי אותו בדחיפות עליונה. הסברתי לפקיד כי יש פה מקרה חירום מאין כמוהו, וכששמע הרופא שמדובר במקרה חירום, הוא עזב פציינט באמצע הטיפול".

שלום לך ד"ר, מדבר משה קליגר, בנה אל אמה, המטופלת שלך. לצערנו, אמי נפטרה בשבת האחרונה, ומבקש אני ממך בדחיפות ובכל לשון לבדוק ברשימות שלך אם קיים לאמי חוב אצלך. הדבר חשוב לנו עד למאוד, ולא סובל דיחוי עקב בקשתה של הנפטרת, בכבודה ובעצמה. הרופא ששמע על כך, התפנה במיוחד לדבר ואמר: "דע לך, כי אמך היתה מסודרת ושילמה תמיד בזמן..." אלא שלאחר שפתח את פנקס הרשימות שלו, הוא השיב ואמר: "כן, יש פה חוב קטן של מאתיים ₪ בלבד." פשוט מדהים! בדיוק כמו שביקשה ממני אמי לפני הפטירה, ובדיוק איך ששמעתי ממנה בחלום שהיה לפני כמה דקות". ד"ר אנא ממך, אם תוכל למחול לאמי על האיחור בתשלום, ותיכף ומיד אני שולח לך את החוב, ביקשתי בכל לב, והד"ר כמובן אמר שהוא מוחל בלב שלם ואינו מקפיד על כך.

מיד התקשרתי לבני, הלומד בישיבה בשכונת 'בית ישראל', וביקשתי שישיג 200 ₪ וילך למרפאה, הממוקמת סמוך לבית המדרש של דושינסקי, ברחוב שמואל הנביא בירושלים, וישלם מיד את החוב. לאחר רבע שעה החוב כבר שולם. אך הפלא היותר גדול קרה כעת - מיד כשהודיע לי בני כי החוב שולם, הקשיבו היטיב - נעלמו לי כאבי התופת בשיניים לחלוטין! לא ב- 90% ולא ב- 99%, כל הכאבים הנוראיים שזיעזעו את ראשי ולא נתנו לי מנוחה לרגע נעלמו לג-מ-ר-י!!! ראיתי זאת כאות משמיים כי ברגע שגרמתי לאמי נחת מהחוב שרבץ עליה, כפי שהבטחתי לה, מיד היא הסירה ממני את צערה והקפדתה.

הדיו שנשפך (לב ישראל)

הגאון רבי פנחס הורביץ בעמח"ס "הפלאה" על מסכת כתובות וספר "המקנה" עמ"ס קידושין, כיהן כרב בעיירה קטנה "יאמפאלא", והיה חי בדחקות ובצמצום רב. בימים הללו רעשה וגעשה העולם במחלוקת של גאוני וגדולי הדור, אודות כשרות "הגט – מקיליווער", שהרב של קיליווע הכשירו, והגאון רבי אביש'ל מפרנקפורט פסלו. ושלחו את תוכן השאלה והמשא מתן בנדון להרבה מגדולי הדור, שיחוו דעתם ויאמרו את דבריהם בנידון הגט, הגאון בעל הפלאה התבקש גם כן להכריע בעניין, לאחר שבועות שבהם התעמק ההפלאה בבירור וליבון הנושא, ישב וערך תשובה ארוכה, ודעתו הייתה להסכים עם הרב המכשיר, והרבה לחלוק בתשובתו כנגד הגאון רבי אביש'ל שפסל את הגט, כשעמד לסיים כמעט את מלאכת הכתיבה, וקובץ הדפים היו מונחים על השולחן לפניו, והנה פתאום נהפכה צנצנת הדיו, ונשפך על הדפים הארוכים וטשטשו את רוב שורות הכתיבה.

הגאון רבי פנחס בעל הפלאה ראה בזה אות מן השמים, שאין מקומו להיכנס בין שני ההרים גדולי ומאורי הדור ולהכריע בנידון. על כן משך ידו מן העניין ולא הביע דעתו בזה. לאחר תקופה נסתלק לשמי רום, רבה של פרנקפורט הגאון רבי אביש'ל זצ"ל, ונשאר פנוי משרת הרבנות של הקהילה החשובה והמעטירה פרנקפורט. כשהתאספו ראשי הקהילה לדון במציאת ממלא מקום לרב ומנהיג הקהילה, הגיעו להחלטה ברורה, שכל רב ופוסק שיצא בזמנו כנגד דעתו של רבי אביש'ל והכשיר את הגט, לא יוכל להתמנות ולשבת על כסאו של הרב.

וכשהגיע ההצעה למנות את רבי פנחס בעל הפלאה, בדקו אחריו, מה הייתה דעתו בענין הגט, ונוכחו לדעת שלא היה מעורב כלל וכלל בעניין. וכך נסללה הדרך של בעל הפלאה, להתמנות למשרה המכובדת, לכהן פאר כרבה של הקהילה המעטירה פרנקפורט. ושם ישב שנים רבות, והנהיג ביד רמה את הקהילה. וכך נתגלה ההשגחה פרטית בשפיכת הדיו על התשובה. כי מן השמים היה מיועד רבי פנחס בעל הפלאה לקבל את המשרה החשובה, לכהן כרבה של פרנקפורט, ושם העמיד תלמידים רבים, וראש וראשון לתלמידיו הנודעים, הוא הגאון רבי משה סופר, בעמח"ס חתם סופר אשר מזכירו בסילודין בשו"ת ובחידושיו – "מורי ורבי בעל הפלאה".

היתום החי (ברינה יקצורו)

הגביר ר' יוסף שרשבסקי, מקורבו של הגאון רבי מאיר שמחה זצ"ל מדווינסק (בעל ה'אור שמח') סיפר, כי פעם הזדמן לו להיכנס למעונו של רבי מאיר שמחה, ולעיניו נתגלה

מחזה תמוה שלא יאמן: גדול הדור בעל ה'אור שמח', רוקד במעגל באמצע החדר עם בעל ואשה וילד קטן. הרב מחזיק בידו האחת את ידו של הבעל ובידו השנייה את ידו של הילד, ואילו הבעל והילד מחזיקים בידי האשה... ר' יוסף לא ידע את נפשו מרוב תדהמה, לנוכח חזיון בלתי שכיח זה וכולו היה תמיהה גדולה.

כאשר נסתיים הריקוד והלכו לביתם, הואיל רבי מאיר שמחה להפיג את פליאתו הרבה של ר' יוסף וסיפר לו מה שאירע, ומעשה שהיה כך היה: הבעל ואשתו באו אתמול לפני רבי מאיר שמחה, כדי לקבל גט. הבעל הרצה את טענותיו והאשה אף היא שטחה מצידה את טענותיה. ואז שאל אותם רבי מאיר שמחה: "וילדים יש לכם?" השיבו: "כן. יש לנו בן אחד." חזר רבי מאיר שמחה ושאל: "אצל מי יהיה הילד אחרי שינתן הגט, אצל האב או אצל האמא?" ומיד ענה להם הוא בעצמו: "תבואו אלי מחר ביחד עם הילד..." ואכן, למחרת הופיעו שוב הבעל ואשתו, ועמם ילדם הקטן. נטל רבי מאיר שמחה את הילד, הושיבו על ברכיו וכשעיניו זולגות דמעות החל לדבר אל הילד, וכה אמר לו: "ילדי הקטן, יש להורים שלך תכנית לעשות אותך מהיום ואילך יתום חי - בלי אבא ובלי אמא, אם הם יעשו אותך יתום, בבקשה ממך אל תסתובב ברחובות, אלא תבוא אלי ותהיה הילד שלי..." מיד פרץ הילד גם הוא, בבכי תמרורים, ומיד אחריו פרצה האמא בבכי מר. וכשכולם בכו התייפח גם האבא, ואז צעקו ההורים בבת אחת "לא מתגרשים, לא מתגרשים!" "ואז" - סיים רבי מאיר שמחה את סיפורו - "התחלנו כולנו יחד לרקוד מרוב שמחה".

המכתב

מעשה בעני מרוד שהיה זקוק לסכום כסף גדול לחתן את בנותיו, ניגש לרבי מקוצק וקיבל ממנו מכתב המלצה לגביר רוטנברג. הלך העני וליבו טוב עליו. הן ידוע ומפורסם היה שרוטנברג חסיד גדול הוא, ודברי הרבי מקוצק קודש הם לו, ומכתב מהרבי יקר בעיניו מכל. ולו, באמתחתו יש מכתב שכזה! אין ספק שכל בעיותיו נפתרו, וכבר ראה בעיני רוחו את החתונות שיערוך לבנותיו.

הגיע לארמונו של הגביר. השוער שבשער שאל לרצונו, ומששמע שמכתב מהרבי מקוצק בצקלונו, רץ מיד לבשר לאדונו ביודעו כמה חביב מכתב כזה בעיניו. ואכן, מר רוטנברג יצא בכבודו ובעצמו לקבל פני העני, והכניסו בכבוד גדול ללשכתו, וקיבל מידיה את המכתב, אותו קרא בהתרגשות של ממש. בינתיים הורה להכין עבור ההלך העני כיבוד מפואר והציע לו לשהות בביתו כמה ימים. משהסכים העני, הורה רוטנברג להכין עבורו את חדר האורחים המפואר ביותר, ובמשך ימי שהותו אירח אותו בכבוד מלכים. והעני - דעתו זחה עליו, הנה המכתב פועל את פעולתו! אין ספק שבא סוף וקץ לכל צרותיו.

ביום השלישי קרא לו רוטנברג ללשכתו, איחל לו דרך צלחה, והעניק לו... זהוב אחד לצרכי החתונה. העני היה נראה כאילו בלע את לשונו... הוא הביט במטבע העלוב ובפניו של העשיר כלא מאמין. הוא קיווה, למעשה היה בטוח, שהנה מקבל הוא עשרת אלפים זהובים לפחות! ועתה חוזר הוא לבראשית, לעוני, לדכדוך ולדאגה לבנותיו. מה יעשה?

יצא מארמונו של רוטנברג ושקו הדל על כתפו. הלך והתמרמר והלך והתמרמר עד שהגיע ליער. כאן, בהיותו לבדו באין איש בסביבה, התפרץ התסכול והבכי יצא מגרונו בקול גדול. נעמד העני ופנה להקב"ה ואמר: ריבונו של עולם, אי אפשר לסמוך על אף אחד, לא על המכתב של הרבי, ולא על הגביר. פונה אני אפוא אליך, רק אתה יכול להושיעני!

תוך כדי שהוא שופך את לבו, שומע הוא שעטות סוסים וגלגלי עגלות, לידו נעצרת כרכרה מפוארת ואחריה עגלת צב. מהכרכרה ניבטות פניו של מר רוטנברג שקורא לו לעלות ולשבת לידו. הוא מנגב את עיניו ועולה. מר רוטנברג מוציא ארנק ובו אלפי רובלים רבים ונותן לו ואומר: זה בשביל ההוצאות הרבות שיהיו לך לקראת חתונות בנותיך. מאחורי יש עגלת צב מלאה בכל הדרוש לזוגות הצעירים קח את העגלה ואחרי שתפרוק אותה תהיה לך עגלה ותוכל להתחיל להתפרנס כעגלון ... נרעש כולו שאל העני את מר רוטנברג: אם החלטת לתת לי מדוע שלחת אותי ריקם? אתה יודע מה חשבתי עליך? ענה לו רוטנברג: כשהסתובבת בביתי זחוח, ראיתי שאתה כה בטוח בעצמך, יש לך בכיס אחד מכתב מהרבי מקוצק, ובכיס השני יש לך את רוטנברג. מה צריך עוד? ואת הקדוש-ברוך-הוא שכחת ... החלטתי להזכיר לך שלא רוטנברג ולא המכתב יושיעו אותך, ושילחתי אותך ריקם... חישבתי שבינתיים הגעת ליער ובוודאי הגעת למסקנה שרק הקב"ה יוכל להושיעך. עכשיו אני יכול לתת לך בשליחותו את כל שאתה צריך.

וַיְחִי בָהֶם' וְלֹא שָׂיְמוֹת בָּהֶם : (פרפראות גימטריות – חקת)

מסופר על עשיר גדול שהיה מכניס אורחים גדול, אך גם קמצן גדול. ואיך זה הולך ביחד? פשוט מאוד. כשהגיע אליו אורח לאכול הוא קיבל מנה מכובדת מידי המלצר, אולם מיד כשרצה להתחיל לאכול - בעל הבית החל לשאול אותו שאלות - היכן אתה גר, במה אתה עוסק, האם אתה מכיר את פלוני ואלמוני וכו'. וכמובן שלאורח לא היה נעים, והוא היה חייב לענות וממילא לא יכול היה לאכול שום דבר. העין צפתה במאכלים, אבל בבחינת 'לראותם בלבד'. ובינתיים בא המלצר לפנות את השולחן ולקח גם את 'מנתו' השלמה של האורח....

והנה יום אחד הגיע אליו אורח שבמשך שלושה ימים לא בא דבר מאכל אל פיו, והוא ראה שלט גדול מתנוסס על בית העשיר הקמצן: 'בית הנדיב הגדול הכנסת אורחים'. מיד ניגש לדלת ודפק קלות. בא המשרת, פתח את הדלת לרווחה, והזמינו פנימה 'לסעוד' את לבו. בינתיים הגיע בעל הבית והתיישב לידו. כשהאוכל הוגש לשולחן החל בעל הבית עם שאלותיו הקבועות-היכן אתה גר, האם אתה מכיר את פלוני. והלה ענה לו שפלוני מת. מיד כשבעל הבית שמע שפלוני מת קפץ בבהלה לספר לאשתו, שהרי זה אחיו הקטן. בינתיים החל האיש לאכול מן האוכל הטעים, ובעל הבית חזר אליו ושאל שוב 'ומה עם אלמוני?'. 'גם הוא מת', ענה העני, והאיש פרץ בבכי, שהרי גם זהו אחיו, והלך לספר לאשתו. העני המשיך לאכול בתיאבון רב, ובעל הבית, שעדיין כאב לו על האוכל אולי קצת יותר מאחיו, חזר מהר ושאל 'ומה עם פלוני ואלמוני האחרים?'. 'גם הם מתו', ענה האיש ולא פסק מלאכול עד שלא נשאר כלום בשולחן. ואז פנה אליו בעל הבית כשהוא שטוף דמעות גם בגלל אחיו וגם בגלל האוכל, ושאל 'איך כולם מתו תוך זמן קצר כזה? הרי לפני שבוע דיברתי עם כולם'. ענה לו האורח 'כשאני אוכל - מבחינתי כל העולם מת'. ♣.

הנמשל-בוודאי שהתורה ניתנה לחיים ולא למוות, חס ושלום, אלא כשהאדם לומד - הוא צריך ללמוד בבחינת 'עכשיו אצלי כל העולם מת'. מה זה משנה מה קורה עם פלוני או אלמוני? הרי אני עסוק בתורת אלוקים חיים.

להרחיב גבולו (פניני פרשת השבוע)

הגאון רבי אברהם נח פלאי זצ"ל, שכיהן כמשגיח בישיבת חברון, סבל שנים ארוכות ממחלת האסטמה. מדובר במחלה דלקתית בדרכי הנשימה ובריאות, שלא תמיד היא ברת ריפוי לחלוטין. חולי האסטמה עלולים לחוות התקפי שיעול מתמשך, קוצר נשימה וחסימות בשאיפת האוויר לריאותיהם, ומכאן - הקושי הרב לתפקד כרגיל לצד המחלה... גם הרב פלאי, חווה היטב על בשרו ונשימותיו את קשיי המחלה, המתבטאים בהתקפי אסטמה קשים ולא נעימים בכלל... לא פעם תקף אותו שיעול טורדני באמצע סדר הלימוד, והוא נאלץ לרוץ מהר החוצה, לשאוף אויר צח עד שתתייצב הנשימה. לפעמים חש קוצר נשימה מאיים, עד שנאלץ לעזוב באמצע השיעור את תלמידיו, ולצאת למנוחה... בדרך כלל נמשכו המנוחות הללו דקות ארוכות. התקפי האסטמה עשויים להיות ארוכים ומורכבים, וההתאוששות מהם - עשויה לקחת גם חצי שעה עד שעה במקרים הקשים. לפיכך, משיצא הרב פלאי ועזב את השיעור - בדרך כלל הבינו תלמידיו כי הפסקה ארוכה לפניהם, עד שרבים יתאושש מן ההתקפה...

באחד הימים, עומד הרב פלאי בשיעורו, נושא את דבריו המאירים, ולפתע הוא מסמיק, נשימותיו הופכו כבדות ומצפצפות, והנה הוא כבר רץ החוצה, לחפש אויר צח... 'היה זה התקף קשה נוסף', אמרו התלמידים זה לזה, 'כמה חבל ששוב ייפסק השיעור לרבע שעה - עשרים דקות'...

אך למרבה ההפתעה, לא חלפה אלא דקה וחצי, והנה שוב הופיע הרב פלאי בפתח החדר, ובפנים מאירות ונשימה חלקה וקצבית ממשיך לשאת את דבריו, כאילו לא היה התקף לפני שתי דקות בלבד... התלמידים הביטו במראה בפליאה רבתי - הן הם ראו בעיניהם את ההתקף, חזו וראו כיצד רבם משתנק, כמעט נחנק, מסמיק ורץ החוצה - כיצד התאושש מההתקף בתוך זמן כה קצר?

עם סיום השיעור, פנו אליו התלמידים ושאלו: 'למדנו רבנו, הן ההתקף הנוכחי היה חזק וחמור ככל ההתקפים הקודמים, שהצריכו מנוחה ארוכת דקות. אנו שמחים מאוד כי הרב חזר אלינו בתוך זמן קצר - אך הכיצד?'

חיך הרב פלאי והשיב: 'יש לי שכן, שכבר זמן רב מבקש להרחיב את דירתו הצפופה. משפחה ברוכה יש לו, חיים בדירה קטנה, אך קשיי הבירוקרטיה הכבידו עליו, והעניין הלך ונדחה, הלך ונסחב... אך היום, כצאתי לרחוב לשאוף אויר להתאושש מההתקף, אתם יודעים מה ראיתי?'

התלמידים הביטו בו מרותקים. הרב פלאי נצץ כחתן ביום שמחתו, עיניו האירו, חיכו התרחב: 'הגיעו טרקטורים! השכן שלי התחיל לבנות! ברוך השם! באותו רגע הסתדרה לי הנשימה, התרחב לבי בראותי כי שכני זוכה להרחיב גבולו! כה שמחתי על העניין - עד שההתקפה עברה ברגע!'

הרב פלאי סיים להסביר, הוא נותר מחויך, עצם ההיזכרות בהרחבת ביתו של השכן - שימחה אותו בשנית...

הסיפור הזה, אותו ראינו בספר 'ומתוק האור' ממגיד המישרים הנודע רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, מסתיים בספר במסר נוקב: כנראה שהרחבת בית השכן יכולה לאושש מחולי, ולא כמו שיש כאלה, שעצם העובדה שהשכן בונה, גורמת להם לחולי...

להתאמץ "היא שיחתי"

בוגר סמינר רווקים של "ערכים" פגש קבוצת נערים בעלי תשובה שעמדו נרגשים בפתחה של הישיבה ביום הראשון. הוא ניגש אליהם ושיתף אותם בסיפורו האישי על תהליך התמודדותו בתחילת דרכו בישיבה:

ביומי הראשון כאן, נפגשתי עם ראש הישיבה, הוא פתח בפני את הגמרא, נתן לי הקדמה ארוכה על צורת הלימוד בה וכיצד לומדים ומתפתחים בלימוד התורה. רציתי מאוד להצליח בלימוד, אך למרבה הצער התקשיתי, לא קלטתי מאומה, הרב ניסה בכמה שיטות אך פשוט לא התחברתי ללימוד הגמרא, הוא קישר אותי לכמה מומחים, אך מוחי לא קלט גמרא. ניסיתי ללמוד משניות, הלכה, נביא, מוסר, חסידות, אך משום מה לא הצלחתי להתמיד בלימודי. שקעתי בייאוש ודכדוך. חשבתי לעזוב את הישיבה. ראש הישיבה ביקש ממני להישאר בישיבה ולהיות אחראי על האדמיניסטרציה של הישיבה. העיקר להישאר בין כתלי הישיבה ולספוג מחימותה. קבלתי את עצתו וכך הפכתי להיות מנהל המשק בישיבה האחראי על תקינות הבנין וחפציו.

במהלך עבודתי שמת לי לב שנורות התאורה בישיבה נשרפות חדשים לבקרים מהר מאוד מהצפוי. הזמנתי מספר חשמלאים למקום והם לא מצאו סיבה הגיונית לתופעה. החלטתי לחקור את הנושא עד לפתרונו. קראתי ספרים בענין, בדקתי מאפיינים שונים בארון החשמל, ולבסוף לאחר כמה חודשים עליתי על הבעיה. בהשקעה מועטה ובשינוי קל הבעיה נפתרה.

ספרתי על כך לראש הישיבה והוא שמח מאוד על פתרון הבעיה, הוא הודה לי נרגשות ופתח עמי בשיחה: 'האם שמעת פעם את השם תומס אלווה אדיסון?' שאל. 'כן', ענית, 'הוא המציא את נורת התאורה'. 'נכון', ענה הרב. 'אמנם אדיסון לא היה הראשון שפיתח את נורת הלהט החשמלית. מספר מעצבים כבר החלו לפתח אותה, אך אדיסון לקח את העיצובים הקיימים ודחק בעובדיו לייצר נורה חשמלית הנדלקת לזמן ממושך יותר. ואכן, לאחר 4 שנים של ניסויים ויותר מ-2000 ניסיונות בחומרים שונים, הם הצליחו לעשות זאת והפכו את נורת החשמל למוצר צריכה המוני'.

'התבונן נא', פנה אלי ראש הישיבה ברוך, 'תומס זה השקיע ארבע שנים בפרויקט, ניסה יותר מאלפיים ניסיונות עד שנוצרה הנורה הראשונה, הוא לא התייאש ולא נשבר ורק כך הצליח. האם גם אתה עשית אלפיים ניסיונות?... אולי ההשגחה טובה שדווקא אתה עם המוח שלך תגלה מה שלא גילו חשמלאים מקצועיים, אולי יש כאן יותר מרמז דווקא בנורה המאירה, שגם אתה אם תתאמץ יותר תאיר את העולם באור תורתך. אני מבקש ממך, עזוב את הכל, היכנס לבית המדרש, והתחל שוב ללמוד, והשי"ת יתן לך סיוע משמים'.

שוב שמעתי לעצתו של ראש הישיבה, פתחתי את הגמרא מחדש, לא היה לי קל... אך נלחמתי, נאבקתי וב"ה גם הצלחתי. כיום אני משמש כרב בישיבה המוסר שיעור בגמרא מידי יום."